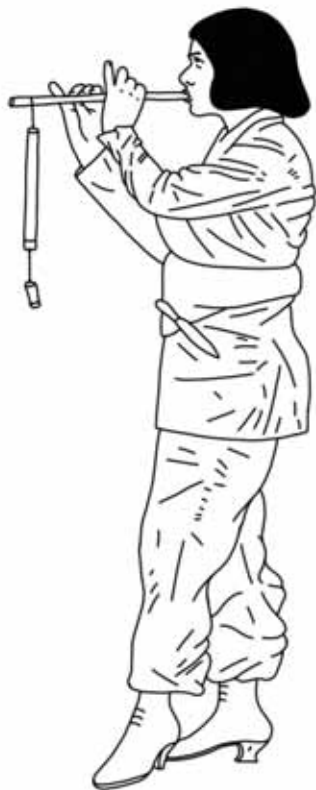

זהב ודם, הצבעים של שירתה. איש מבוגר שהכיר אותה בילדותו, שיתף את הקהל בזיכרונותיו. הערב היה מחווה של אהבה, אבל המתנות, המחוות והזיכרונות היו גם מעין רב שיח על המשוררת ועל עולמה.

מריו תמיד אהב שירה וקישר אותה לתיאטרון. כשהוזמן לערוך את עלון אונימה הקדיש את הגיליון כולו לשירה ותיאטרון בובות. מאז 2002 מקיימת "הזירה הבין תחומית" את "קולה של המילה", פסטיבל שירה-פרפורמנס לזכרו. הפרויקט האחרון של מריו היה הוצאתו לאור של "קוד", רבעון מרתק לאמנות בין תחומית שחדל להופיע עם מותו. מריו נפטר בשנת 1999 אחרי מחלה קשה. הוא חסר לכולנו מאוד.

אונימה - UNIMA Union -
Internationale de la Marionnette
הארגון הבינלאומי לתיאטרון
בובות. הוקם בפראג בשנת 1929.
הסניף הישראלי הוקם ב-1984
על ידי הדס עפרת.

תיאטרון בובות או מיצג?

במיצג **האדם הצחוק** (2004) "התחפש" הדס לג'וקר. הוא חבש פאה חצי-אדומה חצי-כחולה בצורת מצנפת של ליצן חצר, ו"פיסל" את פיו לחיוך רחב בעזרת מכשיר המשמש רופאי שיניים בנייתוחי פה. כל גופו היטלטל כאילו התפקע מצחוק, אבל הצחוק לא בקע מפיו אלא מרמקול זעיר שהוצמד לגופו. המיצג הזה הוא גם תיאטרון בובות על פי כל הכללים שניסחנו בספר זה:

בתחילת המיצג הדס מתאפר: פניו קפואים בגיחוך והוא מדגיש את קמטי הצחוק. הוא **צובע את פניו להבעה אחת מסוימת**, כאילו היו פנים של בובה.

השיער המעוצב בצורת מצנפת הוא דוגמא ל**הוצאת חלקי גוף מהקשרם** שעליה דיברנו בתחנת "המפעיל מגלה את עצמו". ומצד שני דיברנו (בתחנת "מה שוקל יותר, קילו נוצות או קילו ברזל?") על שימוש בחומר "**לא נכון**" כביכול, שמבליט את הפער בינו לבין החומר המקובל ויוצר אמירה; כשהמצנפת עשויה משיער, נחצה איזה גבול: הליצנות הופכת ממקצוע לתכונה, לסוג של טירוף.

המכשיר ש"**מפסל**" את החיוך הוא גם **מנגנון הפעלה** ייחודי, שבעזרתו "מפעיל" הדס את פיו. **ההפרדה בין מקור הקול למקור התנועה** מושאלת מתיאטרון הבוג'וקו. וכך גם התלבושת שהדס בחר לעצמו: בגד שחור רחב של מפעיל נייטרלי...

כל האמצעים האלה ביחד יצרו

הדס

הדס היה המנהל הראשון של תיאטרון הקרון. בסוף שנות השבעים הוא החל ללמד תיאטרון בובות באוניברסיטת תל אביב, ומאז היה למורם של רבים מאמני הבובות בארץ (כולל מתברות ספר זה). ב-1984 נסע ליפן כדי ללמוד גילוף מסיכות נו ובובות בונרקו. כשחזר ב-1986, הקים את בית הספר לתיאטרון חזותי. הוא ניהל כמה מפסטיבלי הבובות הבינלאומיים, וב-1996 יזם וניהל את פסטיבל פנומנה לאמנות המופע. בשנים 1998-2003 ניהל את "הזירה הבין תחומית" (לשעבר "הבמה").

"כיום אני אמן חזותי," הוא אומר. "עוסק במיצגים, פיסול, הצבות קול ווידאו. אני אוהב תיאטרון בובות, אבל אני לא בובנאי. בעיני השאלה איננה האם אנחנו עוסקים בתיאטרון בובות או מהו בדיוק תיאטרון הבובות. המדיום זה אנחנו. החיים שלנו. היינו שם בעיתוי מיוחד, של מהפכה טכנולוגית ואמנותית. היתה תחושה של אוואנגרד, השמיים הם הגבול. התמסרנו לחיפוש וליצירה, כל אחד בדרכו. מייקל היה יותר פולקלוריסטי, מריו רצה תיאטרון בובות למבוגרים, אני נמשכתי לפן החזותי, הפיסולי, אבל כולנו היינו בתוך אותה הוויה. אמנים, משוגעים לדבר, מחפשים אלטרנטיבה בתשוקה."

ליצן מוזר וקצת מפחיד. (כמה עליז יכול להיות צחוק שנוצר בעזרת מכשיר של רופא שיניים...)

אינאן

באחד מטיוליה בתורקמניסטאן, הגיעה עליונא לאתר קדוש לנשים עקרות. "ראיתי אינספור עריסות זעירות עם פיסת בד מחותלת, רמז לתינוק," היא מספרת. "זה מאוד נגע לליבי. בביקור הבא שלי בהודו הופתעתי למצוא מקדשי עריסות. התחלתי לצלם תמונות של עריסות, לעתים קרובות בלוויית הסבתא או האחות שהופקדו לשמור על התינוק או על התינוקת. בהשראת כל אלה יצרתי בסופו של דבר את אינאן. "אינאן (שם של אלה אצטקית, שפירושו 'אם המילדות') היה מעין טקס שהתרחש לרגלי 'עץ משאלות' שעליו תלויות עריסות קטנות. במהלך המופע יצרתי את העריסה שלי (סמל לפריון והתחדשות), הוספתי אותה לעץ, ואז נפרדתי ממנו. אינאן היה מחווה לעולמן של נשים מכל מיני עולמות, זמנים וגילים, לידיים העמלניות והמיומנות שלהן, שעושות אותן פעולות שוב ושוב."

עלינא

"במשך כמעט עשרים שנה הייתי מגויסת. יצרתי, הופעתי, הקרון היה כל עולמי. בשנים האחרונות חשתי שחיקה מ'עסקי התרבות לילדים'. גם הטעם של הילדים השתנה. היתה לי הרגשה שאני כבר לא מתאימה לדור הזה של הצופים. החלטתי לעצור, להתחדש, לטעום עוד דברים. כשהייתי נערה רצייתי להיות אנתרופולוגית, ועכשיו אפשרתי לעצמי לנסוע למקומות האקזוטיים שכל כך משכו אותי – ולא דווקא כתיירת; בקניה הדרכת בובנאים משבט המסאי, בכפר במערב הודו בניתי בתים מבוץ, בדרום הודו ראיינתי נשים על תפילות מצוירות. השתלבתי בהדרכת טיולים עם דגש על תרבות שבטית, טקסים, מלאכת יד עממית ופולקלור.

"אני ממשיכה לעסוק בתיאטרון בובות אבל הדגשים השתנו; כל השנים הייתי מרוכזת במחקר האמנותי שלי. היום אני מחפשת את האינטימיות, את הדיאלוג, אני מבנה לבטל את הגבולות בין במה, אולם, בובנאי וקהל. העבודה האמנותית שלי נושקת לעבודה טיפולית. יש לי הצגות מטרייה קטנות שאותן אני מציגה לילדים מאושפזים בהדסה בעין כרם." (עוד על הצגות המטרייה בתחנת "עולם קטן"). "במקביל, אני יוצרת תיאטרון בובות עם מבוגרים פגועי נפש. אני לומדת להרפות מהקנאות האמנותית, מהניקיון, מהשגמונות. אני מאפשרת לעצמי להתרכך, להתגמש, לאלתר. העבודה היא סוג של תרפיה בשבילי. היא מאפשרת לי לצמות כאדם וכאישה."